

NOVUM

Muzeum Jindřichohradecka

leden 2020

DOZVUKY JINOHRÁTEK

Betlemářským festivalem Jindřichohradecké JINoHRÁtky aneb Dejte děti do jeslí zahájilo Muzeum Jindřichohradecka první adventní víkend roku 2019.

V pátek 29. listopadu začal festival dílnami pro školy. Na hodinový program se přihlásily tři třídy třetích ročníků ze 3. ZŠ a z 6. ZŠ. Děti si pod vedením Radima Pánka vyrobily zhruba dvaceticentimetrového Mikuláše ze dřevěného špalíku a pod vedením Jana Medka si každý slepil dřevěnou skládanku z překližky s námětem, který mu byl blízký - vedli andělé, ale v nabídce byl i malý vánoční stromček nebo krabička na drobnosti. V konferenčním sále byli během dílen přítomni někteří z tvůrců betlémů, a tak si děti, které měli hotovo, mohli zkusit tesat do dřeva s pomocí jindřichohradeckého řezbáře Jana Jirky, prohlédli si, jak se vyrábí například figurka z kukuřičného šustí, měli možnost vidět v praxi předání na kolovrátku nebo betlémy ze šité krajky. Mnohé z dětí drželo poprvé v ruce paličku, dlátko nebo ovčí rouno...

Hlavní den festivalu pokračoval v sobotu 30. listopadu a byl zahájen "spouštěním hlásné kozy z věže", kterého se zúčastnilo přibližně 30 přihlížejících. Za hladký průběh akce děkujeme Sboru dobrovolných hasičů a členům divadelního spolku Jablonský. V minoritském klášteře byli k vidění řezbáři při práci a byla vystavena drobná díla tvůrců betlémů. Z kukuřičného šustí Jana Pulcová, šitou krajkou prezentovala Marcela Hrabovská a tkané a pletené věci i s ukázkou předání zajistila Dana Vařilová. Z řezbářství předváděli Zdeněk Biňovec a Petr Vaněček. Ze Slovenska přijel pan Práznovský, který se věnuje především miniaturním betlémům v oříšcích, skořápkách, tykvích atd.

Probíhaly také dílničky, jako v pátek, a k nim přibýlo malování keramiky s paní Homolkovou a práce s korálky, kterou zajišťovali klienti spolku Okna. Křížovou chodbu zaplnil malý adventní trh se stánky výchovného ústavu, Oken a Domova Kopretina z Černovic, k nimž se přidala paní Korcová se svými překrásnými korálkovými šperky. O občerstvení se postarali manželé Vrzákové z hospody U dělostřelce. Ve 14.00 hodin proběhla slavnostní vernisáž výstavy betlémů a dřevorezeb Vladimíra Morávka z Bratislavy, při níž zazpívali



členové pěveckého sboru Smetana za varhanního doprovodu svého sbormistra Štěpána Štrupla. Na vernisáži byl také pokřtěn katalog výstavy, který je již v prodeji.

Zlatým hřebem sobotního programu bylo slavnostní odhalení světelné instalace Báry Klaška Krninské v parku u Masarykova náměstí, jemuž předcházelo vánoční vystoupení dětského pěveckého sboru Nova domus pod vedením sbormistra Iwany Pisařové. Plastika z cyklu "andělská zjevení" symbolizuje padající betlémskou hvězdu a bude v parku k vidění až do Tří králů do 6. ledna 2020.

Všem zúčastněným srdečně děkujeme za podporu a pomoc při organizování festivalu.

Pavla Michalová

LIDICKÁ KONFERENCE „CESTA ZA SVOBODOU“

V pondělí 2. prosince 2019 se uskutečnila v Památníku Lidice odborná konference českých historiků na téma „Cesta za svobodou“, aneb příběhy našich válečných letců sloužících u perutí britského Královského letectva (RAF) v letech 1940 až 1945 a jejich osudy po návratu do osvobozeného Československa. Mezi jedenácti vybranými odborníky byl rovněž Vladislav Burian, historik Muzea Jindřichohradecka, který se již od roku 1986 zabývá jejich dokumentací.

Konference se konala v opět vybudované obci Lidice u Kladna. Tato vesnice byla 10. června 1942 srovnána se zemí jako odvěta za údajně prokázanou spoluúčast tamních obyvatel na atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha. Mezi místní rodáky totiž patřili dva českoslovenští váleční letci RAF z 311. čs. bombardovací perutě ve Velké Británii, Josef Horák a Josef Stříbrný. Jejich jména jsou dodnes tématem četných diskusí a vyvolávají např. rozporuplné názory zastupitelů Obecního úřadu v Lidicích.

Celodenní akci slavnostně zahájila ředitelka Lidického památníku Martina Lehmannová a zástupkyně velvyslance Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku v České republice paní Lucy Alice Hughes. První referát přednesl známý letecký historik Jiří Rajlich z Vojenského historického ústavu v Praze. Následně vystoupili např. Pavla Bechnerová z Lidického památníku, Jan Vladař ze Západočeské univerzity v Plzni, Martin Jindra z Ústavu pro studium totalitních režimů v Praze, Kamila Poláková ze Slezského zemského muzea v Opavě, Josef Novák z Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně či Josef „Joe“ Vochyán.

Vladislav Burian přednesl příspěvek „Jan Klán a Václav Žatecký. Dva českoslovenští váleční letci RAF z mnoha, na které se mělo po únoru 1948 zapomenout...“ Jan Klán (*22. 1. 1911, Německý/Havlíčkův Brod – †10. 12. 1986, Tuscon, USA) byl leteckým esem v bitvě o Francii, válečným stíhačem ve Velké Británii a v SSSR. Po válce pracoval na Československé ambasádě v Moskvě. Po únoru 1948 byl postaven mimo vojenskou službu, pracoval pro Národní památkový ústav v Č. Budějovicích. Díky perzekuci na celou jeho rodinu byl nucen k druhé emigraci do Rakouska, posléze do Velké Británie a Spojených států amerických. Díky kontaktům V. Buriana s rodinou J. Klána, která žije v USA, byly poprvé oficiálně představeny osudy in memoriam plukovníka Jana Klána z poúnorových let 1948, který zemřel v roce 1986 v americké Arizoně.

Václav Žatecký (*5. 12. 1902, Novosedly nad Nežárkou – †23. 1. 1981, Praha) byl od června 1940 do prosince 1942 vězněn vichistickými Francouzi na jihu Maroka v Tizmitu, po osvobození spojenci a přepravě do Velké Británie byl až do konce 2. světové války letcem 311. čs. bombardovací perutě RAF. Od roku 1946 byl v Československu národním správcem v obci Němčany na Podbořansku. Po komunistickém převratu byl od roku 1949 do konce roku 1964 vězněn v těžkých komunistických žalářích a pracovních táborech uranových dolů. Byl nejdéle vězněným československým letcem z období 2. světové války. Jeho ostatky jsou pohřbeny v rodných Novosedlích nad Nežárkou.

Odborná konference byla zakončena podvečerní komentovanou prohlídkou výstavy „Rytíři nebes“, dočasně instalované ve nově zrekonstruované budově Národního muzea v Praze.

Vladislav Burian

JINDŘICHOHRADECKÉ SOCHY A PAMÁTNÍKY DROBNÁ SAKRÁLNÍ ARCHITEKTURA (ČÁST 3.)

Za rybníkem Vajgar, v Jáchymově ulici se nacházejí dvě zajímavá Boží muka. Starší z nich, vysoké tři a půl metru, mají čtvercový podstavec a osmiboký sloup ohraničený „trojhrannými patničky“ s hlavicí nesoucí tesaný soukenický znak a nápis s rokem vztyčení 1595.

Druhá, nedaleko stojící Boží muka vysoká čtyři a tři čtvrtě metru, jsou v J. Hradci ojedinělá, jejich hlavičky totiž nemá architektonickou podobu kapličky, ale na vrcholu mírně konkávního sloupu s korintskou hlavicí bylo umístěno kvalitně provedené sousoší zpodobňující Nejsvětější Trojici. Jde o ikonografický typ tzv. „Trůn milosti“, kdy na oblacích sedící postava Boha Otce oděná v papežské roucho, s tiárou na hlavě drží v klíně ukřižovaného Ježíše Krista s holubicí. Vrcholně barokní dílo pocházející z r. 1714, jak



*Barokní sloup
Nejsvětější Trojice*

zmiňuje dedikační nápis na čtvercovém podstavci. Zajímavostí je, že stylově takřka totožný sloup se nachází na náměstí v N. Bystřici. Tamější barokní sousoší se sochami andělů na nárožích z r. 1679 je připisováno místnímu sochaři Z. Lichtenbergovi. Novobystřické i jindřichohradecké spodobnění Nejsvětější Trojice lze řadit mezi významné příklady svého druhu v jižních Čechách.

Další jindřichohradecká Boží muka byla vztyčena nákladem G. Fossona v r. 1687 mezi Otínem a silnicí na N. Bystřici na konci vojenského cvičiště. Ikonograficky jsou nejbližší prvním Božím mukám směřujícím k Radouňce, taktéž mají na toskáns-

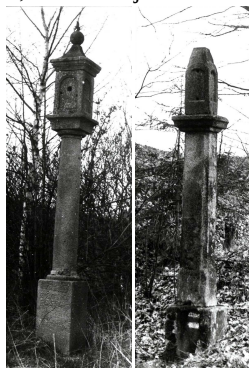
ském sloupu čtyřhrannou hlavicí se stříškou s koulí na vrcholu. V roce 1912 byly do dnešní podoby renovovány A. Klabaufem.

Kamenná Boží muka dodnes stojí také mezi Bobelovkou a Jindřiší u odbočky na tzv. jindřišskou pískárnu. Vzhledově se řadí do skupiny se čtyřbokým po hranách sraženým sloupem, výraznou římsou a hraněnou hlavicí zakončenou komolým jehlanem. Postavena byla r. 1667. Poslední kamenná muka se nalézají při hlavní silnici z Otína do Hospříze, tato poničená Boží muka s vytesaným letopočtem 1653, monogramem MI KA a dvouramenným křížem dostala novou hlavicí tesanou podle jindřišské předlohy.

V okolí J. Hradce lze tedy nejčastěji najít až na několik výjimek dva typy kamenných sloupovitých Božích muk. Prvním typem jsou od pozdního středověku muka s hraněným sloupem a hlavicí zakončenou komolým jehlanem. Druhý typ, rozšířený hlavně v druhé polovině 17. století, má podobu toskánského sloupu s hlavicí se stříškou, na jejímž vrcholu se často nachází kamenná koule s křížem. Používání toskánského sloupu v architektuře je pro J. Hradec po roce 1650 typické, viz stavba kaple jezuitského semináře či přístavba baldachýnu k hlavnímu vstupu do klášterního kostela sv. Kateřiny.



Boží muka z r.1595



Boží muka z r.1687 a 1667

Zprávy

Expozice v jezuitském semináři - otevřeno do 6. ledna 2020 denně od 8.30 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin, na Nový rok až odpoledne. **Výstavní prostory v minoritském klášteře včetně kostela sv. Jana Křtitele** jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin. Na Nový rok zavřeno.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost po celý rok v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

EXPOZICE MUZEA JSOU DO 6. LEDNA 2020 PŘÍSTUPNÉ V OBDOBÍ OD 7. LEDNA DO 30. BŘEZNA JE MUZEUM PRO VEŘEJNOST UZAVŘENO

Setkání Spolku přátel starého Jindřichova Hradce proběhne **v pondělí 13. ledna od 19.00 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici. Na programu je každoroční lednová beseda se starostou města Jindřichova Hradce a jeho dalšími představiteli s názvem **JINDŘICHŮV HRADEC V SOUČASNOSTI**. Vstup volný.

Výstava BETLÉMY A DŘEVOŘEZBY VLADIMÍRA MORÁVKA je přístupna v kostele sv. Jana Křtitele a v křížové chodbě minoritského klášteře.

Srdečně zveme na výstavu **LADA NELADA A VYLADĚNÁ MÓDA**, která je instalována ve výstavní síni "V jezuitském semináři" na Balbínově nám.

V minoritském klášteře u kostela sv. Jana Křtitele ve Štítného ulici je v konferenčním sále výstava z Ohlasů od Nežárky **TRAGICKÁ LÉTA 1939-1942**.

Ve výstavním sále "Ve Svatojánské" je přístupna výstava **ZÁBAVA, VÁŠEŇ, HAZARD ANEB Z HISTORIE KARETNÍ HRY**. Zde je také herna pro děti.

VŠECHNY VÝSTAVY V OBOU OBJEKTECH POTRVAJÍ DO 6. LEDNA 2020.

**MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA
PŘEJE VŠEM SVÝM PŘÍZNIVCŮM
ŠTASTNÝ NOVÝ ROK 2020**

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Pikal

Výkonný redaktor: Pavla Michalová

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo náměstí 19/I,

Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovny),

Ročník XXIX. 1/2020

Registrační značka: MK ČR 11673

www.mjh.cz

Jindřichův Hradec, 377 01

E-mail: muzeum@mjh.cz